

Ryvässipulit, raparperit, piparjuuret

Kuralan Kylämäki, Turku

Kylämäen kasvimaalla, raparperin alla, perinnekasveilla koti oli kultainen. Eläydy Sirkka Valkola-Laineen lastenlauluun *Raparperin alla* Kuralan Kylämällä ja tutki miltä, viiden erilaisen raparperin lehden alapuoli näyttää.

Kiinnostavaa seurattavaa pitkin kesää tarjoavat myös ryvässipulit, joita on seitsemän erilaista kantaa. Seuraa, kuinka ryvässipuleihin muodostuu sivusipuleita. Alueella on myös viittä erilaista piparjuurta, tuota suomalaisten omaa wasabia. www.turku.fi/kuralankylamaki

Pohjoiset puutarhakasvit

Lappia, Tervola

Pohjoisten puutarhakasvien varmuuskokoelmaa ylläpidetään Suomen pohjoisimmassa maatalous- ja puutarha-alan toisen asteen oppilaitoksessa Ammattiopisto Lappian Maaseutu yrittäjyyden osaamiskeskuksessa Louella.

Pohjoista alkuperää olevan 55 puutarhakasvin varmuusko koelma sijaitsee puolen hehtaarin kuntouttavassa arktisessa puutarhassa.

www.lappia.fi/toimipisteet/loue-tervola

Tarhaomenapuut ja koristeomenapuut

Fruticetum, Lohja

Tee sadonkorjuuretki syyskuun viikonloppuna Lohjansaares sa sijaitsevaan Fruticetum hedelmäajpuistoon. Puistossa on yli 400 lajiketta hedelmä- ja marjakasveja.

Tarhaomenan lajikkeita on kaikkiaan yli 220, joista 30 on valittu varmuuskokoelmaan. Varmuuskokoelmassa on kymmenen koristeomenan lajiketta.

www.fruticetum.fi

Suomen kansallinen kasvigeenivaraohjelma

Kasvigeenivaraohjelma ylläpitää kasvullisesti lisättävien viljelykasvien kansallista geenipankkia ja edistää viljelykasvien monimuotoisuuden suojelua Suomessa.

Geenivarakokoelmat on perustettu hedelmä- ja marjakasveista, vihanneksista, yrteistä ja rohdoksista sekä viherrakentamisen kasveista. Kasveja ylläpidetään kenttäkokoelmissa, jotka sijaitsevat Luken Piikkiön ja Jokioisten toimipaikoilla sekä yhteistyössä Ammattiopisto Livian Kaarinan ja Kainuun ammattiopiston Kajaanin toimipaikoissa.

Säilymistä varmistetaan solukoina nestetyypitankeissa. Kryotankit sijaitsevat Luken Haapastensyrjän ja Jokioisten toimipaikoilla.

Pitkäaikaissäilytykseen on valittu geneettisesti ja alueellisesti monimuotoista kasviainesta, joka on hyvin sopeutunut suomalaisiin kasvuoloihin. Valintaperusteina huomioidaan erityiset ominaisuudet, merkittävyys viljelylle ja kulttuurihistorialliset arvot. Säilytyspäättökset tehdään kasviryhmäkohtaisissa asiantuntijatyöryhmissä.

Kasvigeenivaraohjelma toimii yhteistyössä Pohjoismaisen geenivarakeskuksen NordGenin kanssa. NordGen säilyttää siemenlisättävien kasvien ja perunan geenivarat.

Keskuskokoelmien tueksi rakennetaan hajautettua varmuus-säilyttäjäverkostoa, jossa erilaisia toimijoita kannustetaan osakokoelmien ylläpitoon ympäristötuen erityissopimuksen tuella. Varmuuskokoelmat ovat yleensä avoimia yleisölle.

Kansallinen kasvigeenivaraohjelma aloitti toimintansa vuonna 2003, ja sitä ohjaa Suomen maa-, metsä- ja kalatalouden kansallinen geenivaraohjelma (MMM 11A/2018).

Kansallista kasvigeenivaraohjelmaa koordinoi Luonnonvarakeskus.

Lisätietoja:

[Luke.fi/geenivarat](http://luke.fi/geenivarat)

Kasvigeenivarat@luke.fi

Luke vaihde puh. 029 532 6000

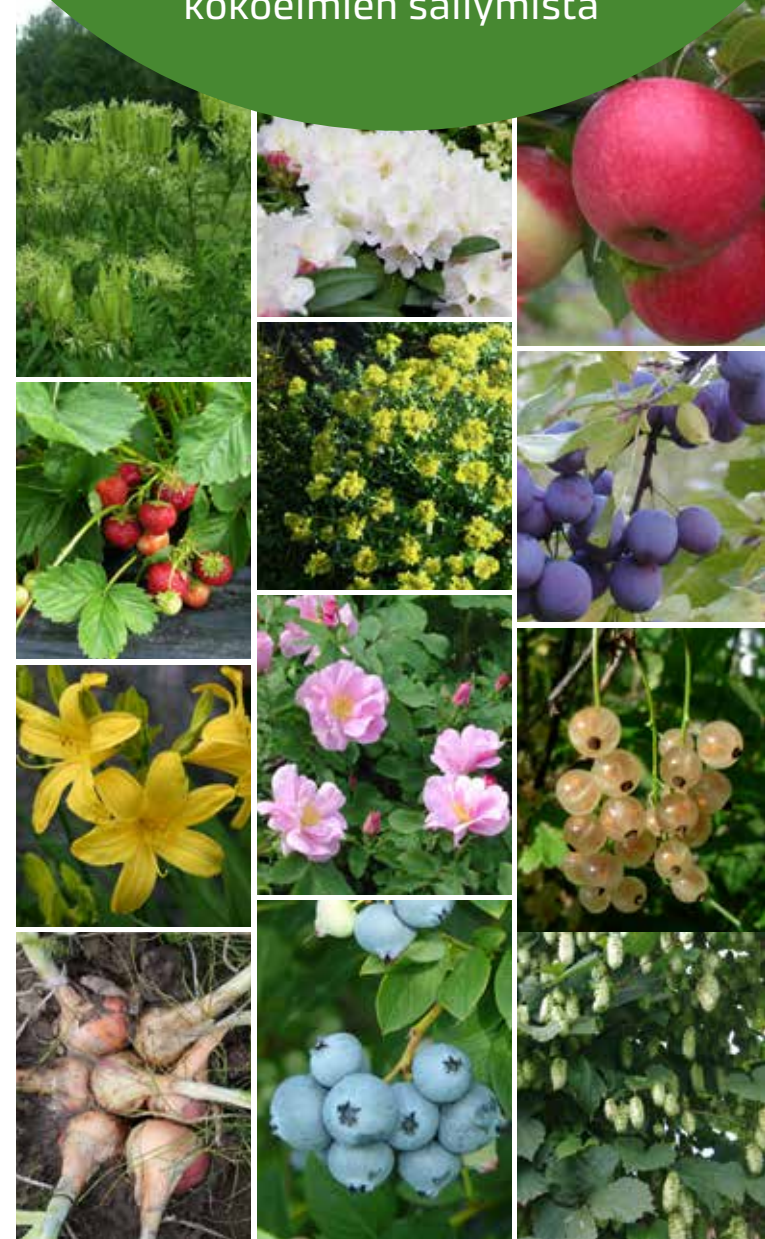
Siemen- ja perunakokoelmat <https://www.nordgen.org/fi/>

Kannen kuvat: Luken arkisto.

Alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat

varmistavat Suomen kansallisen kasvigeenivaraohjelman keskus-kokoelmien säilymistä

Viljelykasvien monimuotoisuutta varmuuskokoelmilla

Tervetuloa kokemaan viljelykasvien monimuotoisuutta Kansallisen kasvigeenivaraohjelman säilytysverkon alkuperäiskasvien varmuuskokoelmiin. Nähtävää ja koettavaa on kevästä syksyyn kevässipulikukista omenasatoon eri puolilla Suomea.

Osa kohteista on avoinna tiettyinä aikoina, joten seuraa kohteiden omia viestikanavia ja selvitä etukäteen, milloin voit niissä vieraillla. Moniin kohteisiin pääsee ilman pääsymaksua.

Kasveja saa ihastella, tuoksutella ja valokuvata. Älä kerää siemeniä, marjoja, hedelmiä tai muita kasvinosia. Poikkeuksena on tapahtumat, joissa taimia, hedelmiä tai marjoja on ostettavana. Lisäksi monet puutarhojen kasveista ovat saatavilla taimimyymälöistä.

Esitteessä esiteltujen yleisölle avoimien varmuuskokoelmien lisäksi säilytysverkostossa on yksi Paraisilla yksityispihalla sijaitseva kokoelma daalioista.

Daaliat. Kuva: Sirkka Juhanoja

Kevätsipulikukat

Casa Haartman taidekoti, Naantali

Kun astut sisään taiteilija Axel Haartmanin ja hänen vaimonsa Hedvigin Naantalin kotiin, suuntaa katse eteisen katon tulppaanimaalaukseen.

Tulppaaniteema toistuu puutarhassa, jossa on keväällä ja alkukesällä kukkiva pieni kevätsipulikukkien kokoelma. Kokoelmassa on 24 vanhaa kasvikantaa ja yksi niistä on tulppaani Haartmanien kesämökkipitäjästä Kemiönsaaresta.

www.casahaartman.fi

Alppiruusut ja atsaleat

Marjatan puisto, Laukaa

Kesän alussa Marjatta-koristeomenapuurivistö tervehtii Laukaan kunnan Marjatan puistoon tulijaa runsaalla kukinnallaan. Kymmenet alppiruusut ja atsaleat mustikkamattoisessa mäntymetsässä luovat taikamaisen vaikutelman. Ensimmäiset 1990-luvulla istutetut alppiruusut ovat kasvaneet kookkaiksi ja erilaiset atsaleat kukkivat kirkkain värein.

Varmuuskokoelmaan kuuluu 27 alppiruusua ja 10 atsaleaa. Puistossa on helppo kulkea polkuja pitkin. www.jyvaskylanpuutarhaseura.fi

Syreenit

Euran syreenipuisto, Eura

Suuntaa Euraan Eurantielle Esihistorian opastuskeskuksen pihapiiriin selvittämään, miten villasyreeni tai kaarisyreeni eroaa pihasyreenistä ja jalosyreenistä. Syreenien kukkaloisto on parhaimmillaan kesäkuun alkupuolella.

Syreenipuistoon on istutettu 14 erilaista syreenikantaa tai -lajiketta. Pihapiirissä kasvaa euralaisia perinnekasveja "Kauttuanruusu", "Ahlströmin Pioni" ja "Vaaniin Herkku" -peruna.

www.eura.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kulttuuri/euran-syreenipuisto

Ukkomansikat

Maarian pappilan puutarha, Turku

Pakkaa laukkuun kesäkuun alkupuolella viilti ja kahvitermari ja suuntaa Turkuun Maarian keskiaikaisen kirkon kupeeseen Maarian pappilan puutarhaan etsimään ukkoja ja akkoja omenapuiden juurella kasvavista ukkomansikoiden kasvustoista.

Ukkomansikoita on yhdeksän erilaista kantaa.

www.turunseurakunnat.fi/pehrkalm

Pensasruusut

Porvoon sairaalan edusta, Porvoo

Porvoon puutarhayhdistyksen perustama ja hoitama ruusutarha sijaitsee Porvoon sairaalan edustalla. Istahda penkille tuntemaan ruusujen tuoksu, tee kierros ruusutarhassa, tutki miten lajikkeet eroavat toisistaan.

Ruusutarhasta on valittu varmuuskokoelmaan 11 vanhaa lajiketta.

www.btf-ppy.com/rosiistaruusuluettelo

Yrtit ja rohdokset

Keuda Saaren kartano, Mäntsälä

Tiedätkö miltä tuoksuu suomalaisten oregano eli mäkimeirami? Entä millainen on vanhan kansan kertoma sydämenvahvistusyrtti eli rohtonukula?

Näihin ja 11 muuhun yrttien ja rohdosten lajiin pääsee tutustumaan Keudan ammatillisen oppilaitoksen Mäntsälän toimipaikalla, joka toimii historiallisen Saaren kartanon alueella.

www.keuda.fi/toimipiste/saaren-kartano

Humalat

HAMK Mustiala, Tammela | Keuda Saaren kartano, Mäntsälä | Kumpulan kasvitieteellinen puutarha, Helsinki

Eri puolilta Suomea kerätyn ja kansalliseen säilytykseen valitun humalakannan varmuuskokoelmia on sijoitettu kolmeen kohteeseen.

HAMK Mustialan kampuksella Tammelassa on 7 kantaa, Kumpulan kasvitieteellisessä puutarhassa Helsingissä 13 ja Keudan Saaren kartanolla Mäntsälässä 10.

www.hamk.fi/tietoa-hamkista/kampukset-ja-kartat/mustiala | www.keuda.fi/toimipiste/saaren-kartano/ | luomus.fi/fi/kumpula